

TĚŠÍNSKO V PROMĚNÁCH STALETÍ

SBORNÍK PŘEDNÁŠEK Z LET 2008–2009
K DĚJINÁM TĚŠÍNSKÉHO SLEZSKA

RADIM JEŽ – DAVID PINDUR (EDD.)

MUZEUM TĚŠÍNSKA – MATICE SLEZSKÁ
ČESKÝ TĚŠÍN 2010

© Muzeum Těšínska v Českém Těšíně, 2010

ISBN 978-80-86696-12-6

OBSAH

- 7 Slovo úvodem
RADIM JEŽ – DAVID PINDUR

Těšínsko ve středoevropském kontextu

- 13 Přemyslovští králové a slezští vévodové v době vrcholného středověku
ROBERT ANTONÍN
- 25 Hornoslezská knížata a jejich role v lucemburské politice do konce 14. století
MARTIN ČAPSKÝ
- 37 Hornoslezská knížectví v napěťové ose mezi Krakovem, Budínem a Prahou
MARTIN ČAPSKÝ
- 57 „Velcí“ těšínské Piastovci
Politické kariéry Kazimíra II. (†1528) a Václava III. Adama (†1579)
RADIM JEŽ
- 71 Valašská kolonizace na Těšínsku v 16.–18. století
JAN AL SAHEB
- 79 Reformace a počátky rekatolizace v Těšínském knížectví
DAVID PINDUR
- 93 Manželky těšínských Piastovců – soužití z rozumu, či lásky?
RADIM JEŽ
- 107 Mocenskopolitický konflikt o Slezsko v letech 1740–1742 a jeho průběh na Těšínsku
JAN AL SAHEB
- 119 Rozdělené Slezsko v době modernizace
(Od slezských válek do konce Velké války 1740–1918)
DAN GAWRECKI
- 137 Slezsko po roce 1918
MARIE GAWRECKÁ
- 149 Těšínsko v proměnách československo-polských vztahů 1918–1938
IVO BARAN

Varia

- 163 Slezsko a Těšínské Slezsko na starých mapách
ZBYŠEK ONDŘEKA
- 185 Hradní vrch v Těšíně
RADIM JEŽ – DAVID PINDUR
- 201 Pevnostní stavitelství na příkladu fortifikací Těšínského Slezska –
Jablunkovské šance
MARTIN KRŮL
- 215 Heraldické památky Těšínska
KAREL MÜLLER
- 225 Nejstarší dějiny farního kostela v Horních Domaslavicích
(k 250. výročí vysvěcení současného kostela)
DAVID PINDUR
- 237 Staré noviny v Těšíně
GABRIELA CHROMCOVÁ
- 245 Matiční činnost ve Slezsku
VLASTIMIL KOČVARA
- 255 Soupis vyobrazení
- 261 Jmenný rejstřík
- 273 Místní rejstřík
- 281 Autoři příspěvků

MARTIN ČAPSKÝ

HORNOSLEZSKÁ KNÍŽATA A JEJICH ROLE V LUCEMBURSKÉ POLITICE DO KONCE 14. STOLETÍ

POLITICKÝ VÝVOJ

Mocenské proměny středoevropského prostoru na počátku 14. století se nesly ve znamení odchodu starých a nástupu nových dynastií. Vymření královské linie Přemyslovců, následovalo jen krátce po vyhasnutí uherských Arpádovců. Změny prohloubilo i osiření stolce braniborských markrabat, o něž se po následující desetiletí vedly podobné boje jako o královské trůny. Po určitý čas trvalo, než se nově přichozí dynastie – zvláště Anjouovci v Uhrách a Lucemburkové v českých zemích – zorientovaly v novém mocenském prostoru. Také rozlehlé území piastovského státu poznamenávaly střety mezi jednotlivými větvemi zeměpanského rodu. Řada území, jako například Mazovsko, oslabovala své vazby k polské koruně, jiná se ve sporech jejích pretendentů ocitala v opačných táborech. Hornoslezská knížata zvolila na počátku 14. století cestu užších vazeb na lucemburskou dynastii. Do rukou Jana Lucemburského tak spadlo dědictví připravované už v době panování posledních Přemyslovců, tak jak se o něm v předchozím příspěvku tohoto sborníku zmínil již Robert Antonín. Klíčovou roli přitom zřejmě sehrál titul polského krále, na který si na základě odlišných právních výkladů činil nárok jak Jan Lucemburský, tak postupně sílící Vladislav Lokýtek. Zatímco jedna ze stran zdůrazňovala svá nástupnická práva po českých Přemyslovcích, druhá se spoléhala na tradiční model obsazování polského trůnu z řad piastovských knížat.

Souboj o Slezsko však nebyl primárně střetem právních stanovisek. Svoji roli jistě sehrály i starší klientské vazby řady slezských knížat na poslední generace přemyslovských králů a mezi rozhodující pohyby bychom měli zahrnout i rozdílné

Železná motyka (tzv. ključovnice) z přelomu 13. a 14. století nalezená při archeologických výzkumech na katastru obce Stonava. Používala se při odstraňování kořenů stromů na nově vnikajících polnostech. Právě za vlády prvních těšínských Piastovců dochází na území Těšínského knížectví k rozsáhlé kolonizaci dosud neobývaných končin. S tím souvisí i vznik několika desítek nových osad a vsí.

představy o svrchované panovnické moci praktikované českým a polským vládařem. Jan Lucemburský, jehož rod pocházel z pomezí Říše a Francouzského království, ve své politice hojně využíval západoevropských principů lenního práva, a mohl tak Piastovcům nabídnout právně přijatelnější model české svrchovanosti, než jaký by přineslo respektování autority Vladislava Lokýtky. Složením slibu věrnosti lucemburskému vladaři zůstávala slezským zeměpánům zachována vláda v jejich knížectvích a jejich závazky se odvíjely od zásady věrnosti lennímu pánovi, včetně povinnosti podpory seniora radou a vojenskou pomocí. Odmítnutí pomoci bylo vnímáno jako *felonie* (tj. zrada leníka). Senior se naopak zavazoval k dodržování práva a spravedlnosti a především k ochraně svých poddaných. Drobní se slezská knížectví získala díky Lucemburkům novou právní formu své existence a vzhledem k mocenské záštitě českého panovníka zůstala vláda v knížectvích, až na výjimky spojené s otázkou dědictví po některé z linií, v rukou stávajících knížecích rodů. Pražský dvůr, udržující těsné kontakty s Francouzským královstvím, italským prostředím i německými oblastmi Říše, navíc piastovská knížata přitahoval i kultivovaným modelem rytířské-dvorské kultury a možností rozvíjení politických kariér ve službách českého krále Jana a později i jeho syna Karla IV.

Východní politika přitom dlouho prioritou pražského dvora nebyla. Jana Lucemburského zaměstnávaly spory s domácí šlechtickou opozicí i podpora politiky jeho otce Jindřicha VII., usilujícího o získání římské koruny. Patrně jen díky radám dvořanů, kteří se snažili o kontinuitu přemyslovské politiky a o udržení celistvosti království, panovník v roce 1311 přistoupil k vykoupení Opavska z rukou vratislavských knížat. Přitom právě Opavsko sehrálo v dalším vývoji důležitou roli. Jedním z kroků, jimiž se Jan snažil posílit svoji pozici, se v roce 1318 stalo udělení Opavska lénem Mikuláši II., vnukovi krále Přemysla Otakara II. z levobočné pře-

myslovské linie. Povýšení země na knížectví zajistilo pražskému dvoru silného spojence, který po zbytek svého života představoval pilíř lucemburské politiky právě v prostředí hornoslezských knížat.

O výsledcích působení Mikuláše II. Opavského se mohl Jan Lucemburský přesvědčit během lednového tažení do Polska v roce 1327. Výprava se zprvu nesebkávala s výraznějším odporem. Až na předpolí Krakova zastavily Lucemburkův postup Vladislavem Lokýtkem povolané uherské oddíly. Králi tak nezbylo než rezignovat na dobytí malopolské stolice symbolicky spojené se svrchovanou vládou nad Polskem a zavelet k ústupu. Tradičním východiskem podobných výprav se již od dob posledních přemyslovských králů stala Opava, kde také Jana vyhledala hornoslezská knížata. Snad přímo na půdě minoritského kláštera se panovník 18. února setkal s Boleslavem Nemođlinským a Kazimírem I. Těšínským, kteří s ním uzavřeli spojenecké smlouvy a o několik měsíců později přikročili i ke složení lenního holdu. Během následujícího únorového dne (19. února) před Janem Lucemburským poklekli a obvyklou formulí lenního slibu pronesli i Lešek Ratibořský a Vladislav Bytomský, k nimž se zakrátko připojil i osvětimsko-zátorský kníže Jan. Spojenému vojsku české i moravské šlechty a oddílům hornoslezských knížat se tak rázem otevřela volná cesta k novému tažení na Krakov.

České vojsko však nezaměřilo k polským hranicím, ale obrátilo se do Dolního Slezska. Ve Vratislavi složil Janovi lenní slib tamní kníže Jindřich. Vedle hornoslezských knížat se tak králi podařilo pevně uchytit i v prostředí jejich dolnoslezských příbuzných a na několik následujících století zajistit vliv českého panovníka v celém středním Poodří. Samotné lenní akty přitom zůstávaly pouze vnějším odrazem znovunalezené rovnováhy sil mezi českým státem a rychle se stabilizujícím Polským královstvím. Na jednáních v Trenčíně (24. srpna 1335) a později v uherském Vyšehradu (12. listopadu 1335) zprostředkovaných uherským králem se obě strany dohodly na respektování svrchovanosti českého krále nad slezskými knížectvími dosud svázanými lenním slibem. Mezi jmenovitě uvedenými hornoslezskými zeměpány vystupovali Bolek II. Opolský, Bolek Nemođlinský, Albert Střelecký, Vladislav Bytomsko-Kozelský, Lešek Ratibořský, Jan Osvětimský a Kazimír Těšínský. Jan Lucemburský se zároveň vzdal nároků na užívání titulu polského krále. Vedle uznání stávajících lenních slibů slezských knížat si navíc odvážel příslib vyplacení 20 tisíc kop grošů. V dané chvíli neměla žádná ze stran dost sil, aby zvrátila situaci ve svůj prospěch a strhla vítězství na svoji stranu. To však nic neměnilo na plánech, že by se tak mohlo stát v budoucnu.

Relativně uznávaný status quo, potvrzený i další dohodou z roku 1339, narušila už česko-polská válka z let 1345–1348. Její průběh se sice silně dotýkal i horního povodí řeky Odry, ale nabral především podobu rychlých vojenských vpádů, které se vyhýbaly silně opevněným místům. Na teritoriu Horního Slezska (Opolska) se český král nemohl opírat o městské pevnosti typu Vratislav a váha bojů

tak spočinula na jeho nejdůležitějším spojenci – opavském a ratibořském knížeti Mikulášovi II. z legitimizované linie Přemyslovců. Vzájemný vztah opavského vévody a Jana Lucemburského se sice nevyvíjel vždy bezproblémově, ale král si jeho postavení natolik cenil, že jej neváhal podpořit při sporu o ratibořské dědictví po jeho švagrovi – bezdětném knížeti Leškovi. V roce 1345 se terčem nenadálého útoku polských vojsk stala právě doména Mikuláše II. Oddíly posílené uherskou a litevskou jízdou nejspíše spoléhaly na moment překvapení a jejich úderům rychle podlehly nevalně opevněný Rybník a Pština. Opavský a ratibořský kníže zvolil za centrum své obrany Žáry, které sice dosud nebyly vybaveny kamennou hradbou, ale za jejich valy dokázali obránci vzdorovat do té doby, než s narychlo posbíranou pomocí dorazil Jan Lucemburský. Král útočníky znovu vytlačil až ke Krakovu, odkud opět ustoupil před narůstající převahou uherských vojsk.

Česko-polská válka z let 1345–1348 tak jen znovu potvrdila rozdělení sfér obou sousedících států na hranicích slezských knížectví a Malo-, popřípadě Velkopolska. Silně urbanizovaná a četnými opevněnými sídly knížat i šlechty vzpíraná oblast Dolního a Horního Slezska znemožňovala dlouhodobější vojenské operace polských vojsk, přičemž mocenská převaha českého krále nad jednotlivými

Náhrobek opolských knížat Boleslava I. (+1313) a Boleslava II. (+1356) z kaple sv. Anny z františkánského klášterního kostela v Opolí. Kaple byla vystavěna na začátku 14. století jako rodinná hrobka zdejší linie Piastovců. Náhrobky nechal na paměť svých předků zbudovat před r. 1382 Boleslav III. (+1382), čímž symbolicky odkazoval na starobylost a slávu opolských knížat; r. 2009.

Historizující podoba českého krále a římského císaře Karla IV. v díle Bartoloměje Paprockého z Hlohov *Diadochus*, tj. *posloupnost knížat a králů českých, biskupů a arcibiskupů pražských...*, jež vyšlo v Praze r. 1602. Karel IV. dokázal svým postavením a aktivní celoevropskou politikou připoutat ke službám v jeho dvoru téměř všechny tehdy žijící slezské Piastovce. Sám měl za manželku dceru svídnického knížete Jindřicha II., se kterou zplodil prvního právoplatného nástupce – pozdějšího římského a českého krále Václava IV.

knížaty zase naopak velmi zužovala možnost jejich vlastních, na pražském dvoru nezávislých strategiích. I když se řada slezských zeměpanů vedle českého vládce nadále pohybovala na uherském či polském dvoře, jejich aktivity nabývaly pouze personálního rozměru a nezpochybňovaly zapojení jejich knížectví do svazku českých korunních zemí, tak jak jej v roce 1348 definoval král Karel IV.

HORNOSLEZSKÁ KNÍŽECTVÍ V SOUSTÁTÍ ZEMÍ KORUNY ČESKÉ

S nadpersonálním motivem „koruny“ jako zastřešujícím symbolem středoevropských monarchií bychom se v polovině 14. století mohli setkat jak v českém či polském, tak v uherském státě. Vyjadřoval trvalost svazku „korunních zemí“, jejichž vzájemné spojení už nebylo dáno pouhou dobou života toho kterého z panovníků. Lucemburkové poprvé použili termín *Corona regni Bohemiae* už v roce 1329 při listinném upravení právního postavení Zhořelce k českému králi. Systematicky však začal být tento pojem využíván až ve třicátých letech, v listinách vydávaných lucemburskou kanceláří pro slezská knížata, a s definitivní platností pak v sérii čtrnácti listin vydaných králem Karlem IV. 7. dubna roku 1348. Jak nedávno konstatovala Lenka Bobková, vedle potvrzení starších privilegií – upravujících například poměr českých zemí k Říši či výsady Českého království – panovník uspořádal poměry na Moravě (vedle Moravského markrabství potvrdil samostatnou existenci domény olomouckého biskupství a Opavského vévodství jako léna České koruny) a zvláštním dokumentem se vrátil i k právním vazbám slezských lenních knížectví. I ony spoluvytvářely svazek korunních zemí a král ve svém

prohlášení deklaroval, že je: [...] *i s vazaly, lény a leníky, výnosy, důchody, soudy, právy a zvyklostmi a náležitostmi připojuje, přivtěluje, připisuje a neodlučitelně a neoddělitelně spojuje s Českým královstvím a jeho Korunou.*

RODOVÉ STRATEGIE HORNOSLEZSKÝCH KNÍŽAT

O skutečném mocenském postavení hornoslezských knížat v rámci pomyslné politické mapy středoevropského prostoru ani tak nevypovídala jejich rodová doména, ale jak již bylo naznačeno výše, spíše míra vazeb k některému z okolních panovnických dvorů. Zároveň je třeba říci, že Lucemburkové dbali na to, aby do své diplomacie vtáhli piastovské a přemyslovské zeměpány a zajistili si tímto způsobem jejich služby a loajalitu. Vedle Mikuláše II. Opavského získala v polovině 14. století na pražském dvoře vlivné postavení řada příslušníků opolských Piastovců a následující éra krále Václava IV. byla zase pevně spojena s působením těšínského knížete a diplomata Přemysla Nošáka, jenž svým vystupováním zastínil zestárnuvšího opavského vévodu.

Syn Kazimíra Těšínského přitom mohl navázat na úspěšnou politiku svého otce, který nejenže rozšířil svoji doménu zakoupením Sevěrska od bytomské linie opolských Piastovců, ale na čas získal pod svou kontrolu i Namyslovsko jako zástavu od Boleslava Břežského. Právě Kazimír také zřejmě stál za rozhodnutím o výhradním provázání rodových strategií s lucemburskou dynastií. Už nejstarší z jeho synů vstoupil do služeb Karla IV. a jeho úspěšně se rozvíjející kariéru přerušila až náhlá smrt za císařova pobytu v Pise. Druhorozený Boleslav byl přijat mezi panovníkovy kaplany a zasedl rovněž mezi kanovníky vratislavské kapituly. Na duchovní dráhu byli nasměrováni i časně zemřelý Jan (který zemřel v mladém věku v roce 1359) a Zemovít, jenž se nakonec stal převorem johanitské provincie. Všechny výše zmiňované však v jejich kariérách předčil Přemysl nebo též Přemek – jenž si v pozdějším období vysloužil od polských historiků, podle nosítek, v nichž se nechával přepravovat, aby odlehčil kloubům trápeným dnou, přezdívku Nošák. Už v polovině padesátých let Přemek zastoupil na císařském dvoře místo svého nejstaršího bratra a záhy začal být zmiňován při řadě říšských jednání. Jméno těšínského knížete se objevilo při vyhlášení říšského zákoníku v roce 1356 v Norimberku, v témž městě se účastnil slavných křtin císařova syna a nástupce v roce 1361 a přihlížel i Václavově korunovací římským králem ve Franfurktu.

Obezřetná lucemburská diplomacie karlovského období se stala polem, na kterém vynikly Nošákovy vyjednávací schopnosti a to i při tak citlivých otázkách, jakými byly zabezpečení osudů Karlova druhorozeného syna Zikmunda prostřednictvím sňatku s uherskou princeznou Marií či o několik let později vyjednávání dalšího sňatku, tentokrát české princezny Anny s anglickým králem Richardem. Jestliže v prvním případě Přemek rozvíjel dlouhodobé politické koncepce Karla IV.,

jež směřovaly k udržení přední role Českého království ve středoevropském prostoru a další rozšíření lucemburské moci získáním polské koruny, v jeho anglické misi se již projevovalo nové směřování pražského dvora po nástupu mladého vladaře a opuštění dosavadního spojení Lucemburků s Francií. „Dobrá královna Anna“, jak bývala nazývána ve svém novém domově, ale nakonec zemřela už několik let po svém sňatku. Plány české diplomacie směřující k posílení role římského krále při řešení papežského schizmatu a oslabení protilucemburské opozice v říši tak nakonec vyšly vniveč. Více úspěchů zažil Nošák v říšské diplomacii. Jeden z hlavních problémů, jímž se zabývala už politika Karla IV., představoval spor říšských měst se šlechtou a knížaty. Města se na svoji ochranu a obranu svých zájmů sdružovala do spolků vymykajících se stávajícím správním strukturám říšské moci a svým mocenským vystupováním ještě více přispívala k eskalaci napětí v říši. Těšínskému knížeti, který už od roku 1382 vystupoval jako jeden z říšských vikářů (zástupců panovníka v Říši), se nakonec o dva roky později podařilo přimět

Náhrobek těšínského knížete Přemysla I. Nošáka (†1410) z dnešního farního kostela sv. Máří Magdalény v Těšíně. Farním kostelem se stal až po požáru města v r. 1789, původně zde sídlil dominikánský řád, v jehož klášterním kostele byla rozsáhlá nekropole těšínské větve Piastovců. Bezpochyby se zde nacházelo několik výstavních náhrobních desek a tumb, které však podlely zkáze. Při průzkumu podzemních krypt v r. 1934 komise zjistila, že hroby jsou značně zdevastovány a není možná bližší identifikace kosterních pozůstatků. Moderní metody výzkumů vzorků DNA by jistě napomohly odhalit či kosterní pozůstatky skrývá zdejší sklepení; r. 2009.

k příměří spolek rýnských a i švábských měst a podobně působil jako prostředník vysílaný Václavem IV. i při řadě dalších říšských i domácích jednání.

Teprve od počátku devadesátých let se Přemek začal stahovat ze světa velké politiky a více se věnoval své rodové doméně. Ostatně díky přízni lucemburského domu se mu už v padesátých letech 14. století podařilo získat podíl na dědictví po Boleslavu Bytomském (polovinu Hlivic a Bytomi, Sevěř a Tošek) a také, jako odměnu za londýnskou misi, polovinu dolnoslezského Hlohova a část Stínavska, které dosud podléhaly přímo správě České koruny. Vedle zástav (například Střelín od březských Piastovců) se do rukou těšínského zeměpána dostalo v roce 1405 i dědictví po posledním z linie osvětimských knížat a Přemek Nošák se tak na počátku 15. století mohl počítat k nejmocnějším vladařům nejen horno- ale i dolnoslezského prostoru. Po Nošákově smrti v roce 1410 však došlo k opětovnému rozdělení knížectví a postavení těšínských knížat opět zesláblo.

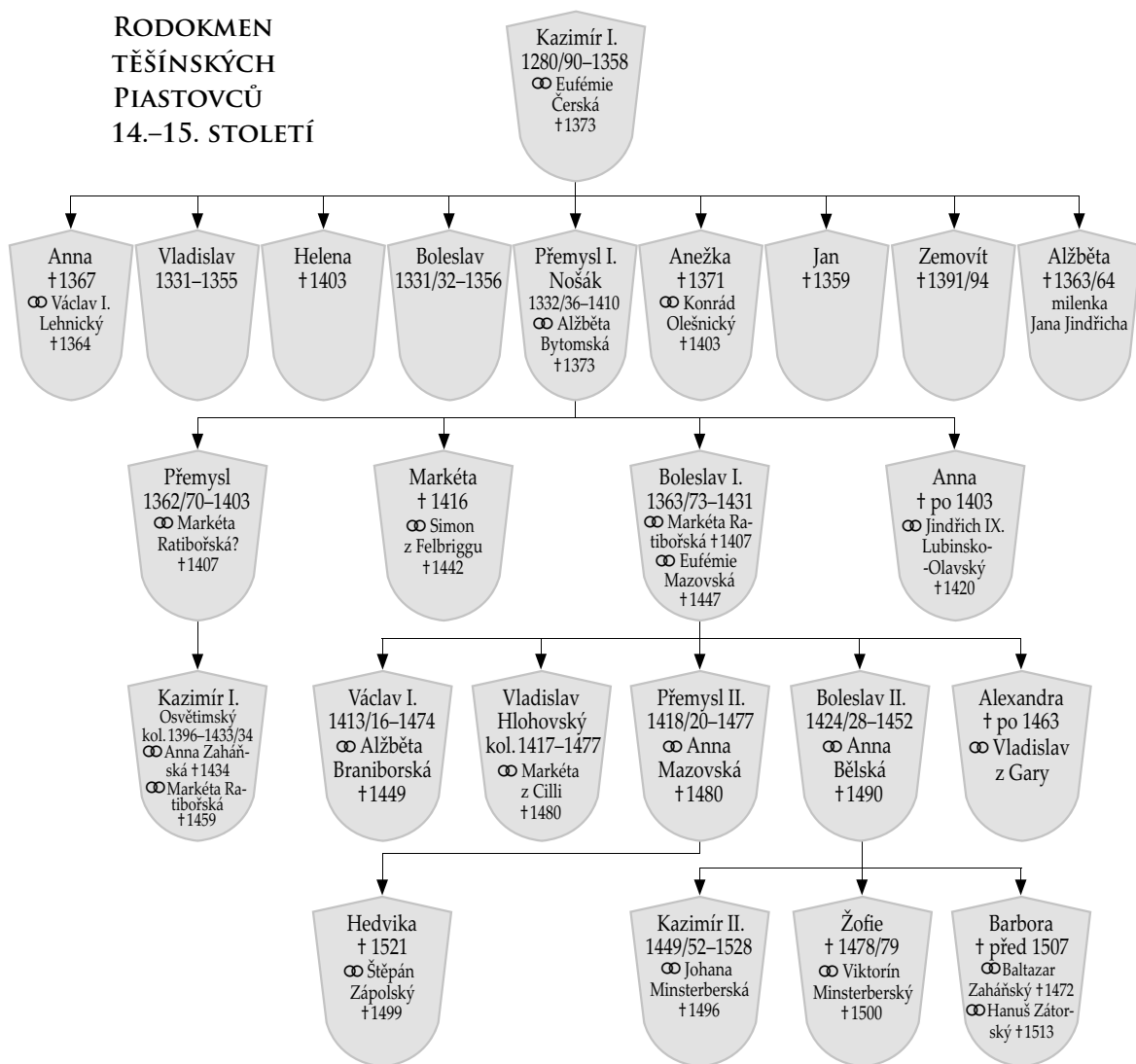
Jiným příkladem rodových strategií hornoslezských knížat druhé poloviny 14. století, rozvíjených tentokrát už nikoli v lucemburských službách, mohou být osudy opolských knížat – biskupa wrocławského Jana Kropidly a zvláště pak jeho strýce Vladislava II. Opolského, již na několik desetiletí spojili osudy svého rodu s uherskou politikou.

Vladislav II. získával první zkušenosti ze světa velké politiky v blízkosti císaře Karla IV., ale pravděpodobně už na začátku padesátých let zaměnil Prahu za Budín a nedlouho poté se oženil s dcerou jednoho ze sedmihradských vévodů. Ačkoliv dlouho nezastával žádný oficiální úřad, svůj pobyt mezi dvořany Ludvíka Uherského zúročil v získání palatinátu (titul nejvyššího sudího). Jmenování do čela nejprestižnějšího zemského orgánu, jehož držení bývalo zpravidla podmíněné dlouhou vojenskou, nebo úřednickou službou, přirozeně vyvolalo neklid na budínském dvoře a snad za ním můžeme vidět snahu uherského krále po omezení vlivu domácích magnátských frakcí. Důvodem jejich protestů se stala i prolucemburská orientace Vladislava II. Opolského vrcholící smlouvou potvrzující připravovaný sňatek mezi synem Karla IV. Zikmundem a uherskou princeznou Marií. Král Ludvík, který už ve svých rukou držel nejen uherskou, ale i polskou korunu, nakonec Piastovce sesadil z úřadu palatina a za prestižní úřad na výsluní uherské politiky mu nabídl místodržitelství haličské Rusi. Zlom ve Vladislavově východoevropské kariéře nastal v roce 1379, kdy byl donucen vydat listinu, kterou zbavil leníky přísahy věrnosti ke své osobě a propůjčený místodržitelský úřad odevzdal zpět králi Ludvíkovi Uherskému. Ani tehdy však tento přední budínský dvořan nepřišel zkrátka. Už předcházejícího roku získal Ludvíkovo pověření na zastupování anjouovských zájmů v polském království a odchod z Rusi Piastovci kompenzovaly zisky z nově propůjčených území polské koruny. Za své služby kníže obdržel Dobřínsko a severní částí Kujavska, které společně s Věluňskem, získaným již v roce 1370, vytvořily základ jeho polských držav.

Z pozice jednoho z nejmocnějších mužů v zemi tak i nadále prosazoval Ludvíkovu vůli, v roce 1378 dokonce vystupoval jako zástupce v celém Polském království, ale jakmile se začala naléhavěji připomínat otázka nástupnictví po uherském a polském králi, narážel mezi malopolskou šlechtou na stále silnější odpor. Ludvík zemřel bez mužského potomka, a tak se otázka sňatků jeho dcer stala tématem ovládajícím zákulisní jednání řady středoevropských dvorů. Zatímco starší Marie byla uherskou šlechtou povolána na svatoštěpánský trůn, mladší Hedvice se otevřela cesta k polské koruně a vzápětí i ke sňatku s litevským velkoknížetem Vladislavem Jagellem.

RODOKMEN TĚŠÍNSKÝCH PIASTOVŮ 14.–15. STOLETÍ

Slezská orlice (na zlatém štítě černá orlice s perizoniem) na klenbě kaple sv. Anny ve fran-tiškánském klášterním kostele v Opolí. Pozdně gotická klenba byla zbudována za života posledního opolského knížete Jana II. Dobrého (†1532), nejspíše kolem r. 1520; r. 2009.

Vítězství prolitevské strany však bylo zároveň porážkou Vladislava II. Opolského. Široce rozehraná politická partie sahala od rakouských zemí až do Pobaltí, přední roli v ní hrál uherský král Zikmund Lucemburský. Hlavní válečné operace se však odehrávaly na slezsko-malopolském pomezí. Klíčový moment polské ofenzivy představovaly operace probíhající v letních měsících roku 1391, ale ani v dalších etapách (1393–1394 a 1396) vždy znovu obnovovaného konfliktu se opolskému knížeti nepodařilo zvrátit nepříznivý vývoj situace. Rozsah válečných operací zmařil původní strategický záměr opolských Piastovců spoléhající na obranu opevněných opěrných bodů a oddíly vedené královskými kapitány napadaly i Vladislavovy slezské spojence, především olešnická knížata. Ani dohoda o příměří, kterou se v dubnu roku 1394 pokusil zprostředkovat moravský markrabí Jošt, nakonec opolská knížata nechránila od oblehnutí jejich sídelního města o dva roky později. Bolek a Bernard, synovci Vladislava II. Opolského, nakonec museli i za zbývající příslušníky rodu přistoupit na dohody zprostředkované vratislavským biskupem, knížetem Konrádem Olešnickým a vévodou Přemkem Opavským. Vedle propuštění zajatců a oslabení moci Vladislava II. si polský král vymohl i podmínku, podle které byli všichni tři prostředníci spolu s knížetem Ludvíkem Břežským povinni (dokonce i s městy Opolského knížectví) dostavit se při porušení příměří do pole na pomoc polskému králi. Území, která kdysi Piastovec získal za hranicemi slezských knížectví (na území Polského království), zůstala pro jeho rod navždy ztracena.

Osudy zmíněných slezských knížat zároveň naznačují možnosti rodových strategií, které se v době pozdního středověku nabízely slezským zeměpánům. Kariéra na některém z okolních panovnických dvorů se mohla promítnout v relativně trvalém rozšíření ovládané domény, ať již z příznivé vládaře, jako tomu bylo v případě těšínského knížete, nebo řadou drobnějších zisků od finančně méně zabezpečených sousedů, což předvedl Vladislav II. Opolský.*

LITERATURA

- BOBKOVÁ LENKA, *Velké dějiny země Koruny české IV.a (1310–1402)*, Praha 2003.
- BOBKOVÁ LENKA, 7. 4. 1348. *Ustavení Koruny království českého. Český stát Karla IV.*, Praha 2006.
- HORWAT JERZY, *Księstwo opolskie i jego podziały do 1532 r.*, Rzeszów 2002.
- JASIŃSKI KAZIMIERZ, *Rodowód Piastów Śląskich III*, Wrocław 1977.
- KOUŘIL PAVEL – PRIX DALIBOR – WIHODA MARTIN, *Hrady českého Slezska*, Brno – Opava 1999.
- KUHN WALTER, *Geschichte Oberschlesiens im Mittelalter*, Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität 24, 1983, s. 1–50.

* Tento text vznikl v rámci řešení výzkumného záměru MSM 4781305905 Slezsko v dějinách českého státu a střední Evropy.

PANIC IDZI, *Książę cieszyński Przemysław Noszak (ok. 1332/1336–1410). Biografia polityczna*, Cieszyn 1996.

RAJMAN JERZY, *Pogranicze śląsko-małopolskie w średniowieczu*, Kraków 2000.

SADOWSKI Tomasz, *Książęta opolscy i ich państwo*, Wrocław 2001.

SROKA STANISŁAW A., *Kariera Władysława Opolczyka na dworze węgierskim w drugiej połowie XIV wieku*, in: Krystyna Zielińska-Melkova (ed.), *Europa środkowa i wschodnia w polityce Piastów*, Toruń 1997, s. 265–274.

RESUMÉ

UPPER-SILESIAN PRINCES AND THEIR ROLE IN LUXEMBOURG POLITICS BEFORE THE END OF THE 14TH CENTURY

The text summarizes the development of the Upper-Silesian Principedom in the 14th century. In the first part of the contribution, the author focuses on the transition of Silesian princes under the reign of the Czech king and their incorporation into the complex of Czech Crown countries. In the second half of the contribution, examples of the careers of Silesian princes are used to look at the possibilities and limits of family strategies.

POŘADATEL: Matice slezská

MÍSTO A DATUM KONÁNÍ: Kulturní a společenské středisko Střelnice, Český Těšín,
6. června 2008

TĚŠÍNSKO V PROMĚNÁCH STALETÍ

SBORNÍK PŘEDNÁŠEK Z LET 2008–2009
K DĚJINÁM TĚŠÍNSKÉHO SLEZSKA

RADIM JEŽ – DAVID PINDUR (EDD.)

© 2010 Vydalo MUZEUM TĚŠÍNSKA, P. O., Hlavní tř. 15, 737 01 Český Těšín
a MATICE SLEZSKÁ – TĚŠÍNSKÁ OBLAST, Hlavní tř. 1a, 737 01 Český Těšín

Redakce PHDr. RADIM JEŽ, PHDr. DAVID PINDUR

Odborná spolupráce PHDr. JAN AL SAHEB

Grafická úprava a sazba KAZIMIERZ GAJDZICA

Podklady pro rodokmeny PHDr. RADIM JEŽ

Podklady pro rejstříky PHDr. JAN AL SAHEB, PHDr. RADIM JEŽ

Jazyková editace MGR. LUCIE BRŇOVJÁKOVÁ

Překlady resumé MGR. LENKA MANDRYSZOVÁ

Tisk a vazba **FINIDR** FINIDR, S. R. O., Český Těšín

Všechna práva vyhrazena

Vydání první, Český Těšín 2010

ISBN 978-80-86696-12-6